

ואפלו מה שהתרנו באם אינו מתכוון לגלות, (ט) דוקא השומע הראשון, ששמע בעצמו מה שראובן ספר על שמעון באפי תלתא {בפני שלשה}, אבל מי ששמע ממנו, אסור לילך אחר כך על סמך הזה, שאמר לו המספר לו, ששמע דבר זה באפי תלתא, ולספר לאחר מהגנות ששמע על שמעון, אף אם לא יזכיר מי הוא המוציא והמביא הלעז הזה על שמעון, אם לא (י) שכבר נתפרסם הדבר ונדע לכל. ולא מבעי {ואין צריך לומר} אם השומע השני הזה אינו יודע כלל מעצמו את עצם המעשה, אם הוא אמת שראובן ספר גנות על שמעון, (יא) בודאי אין לו להאמינו, בזה שראובן עבר על אסור לשון הרע, אלא אפלו אם הוא יודע בעצמו, שראובן ספר גנות על שמעון, אך איננו יודע אם היה באפי תלתא, והשומע הראשון הזה גלה לו שהיה באפי תלתא, אך על פי כן אסור לו לסמך על דבריו בזה וחשינן דילמא לא היה זה באפי תלתא, ואיננו עשוי להתגלות, ועל כן אסור לזה לספר לשום אדם.

באר מים חיים

(ט) דוקא השומע הראשון. הטעם כמו שכתבתי בפנים בסוף המאמר דאין לו לסמוך עליו בזה, דאפילו אם היה איסור רכילות איסור המפורסם לכל ישראל בכל כלליהן ופרטיהן גם כן צריך עיון גדול אם יש לסמוך על עד אחד שאמר שסיפר ראובן באפי תלתא כדי שיסולק עוד מזה האיסור של רכילות, דהרי הוא דבר דאתחזק איסורא ואין בידו לתקן, דאם הוא ילך לכתחלה ויספר באפי תלתא יעבור בזה על איסור דאורייתא וכנ"ל ועי' ביורה דעה בסימן קכ"ז, ובפרט שבענין זה לא שייך שום היתר על ידי זה, דכהתירא דמיא להו בעונותינו הרבים, ואינן מקפידין על עצמן להגיד האמת אם היה באפי תלתא או כל שאר פרטים ששייך בענין זה, כי איננו משער ברעיונו את הדבר הזה לאמתו שאם ישקר בפרט אחד הוא כמאכיל בשר חזיר לחבירו והוא כעין מה שאמרו חז"ל בבבא בתרא (ל"ט ע"א) כל מילתא דלא רמיא וכו', ולפי דעתי זהו כוונת הרמב"ם במה שדקדק וכתב ואם סיפר אחד מן השלשה פעם אחרת וכו' להראותנו דדוקא אחד מן השלשה ששמעו בעצמם מהמספר הראשון אבל לא אחד ששמע מאחד מהם וכמו שכתבתי בפנים. ולא תקשה על דברינו אלו מבבא בתרא (דף ל"ט ע"ב) מפירוש רבותיו דרשב"ם דפירשו דשם הוא מטעם לשון הרע ושם אמרינן דחברך חבירא וכו' והרי המספר השני מסתמא לא שמע אחר כך רק מאחד והיאך יהיה מותר אחר כך לילך ולספר לאחר ואם כן אכתי היאך יבוא הדבר לאזני המחזיק, דזה אינו, דמסתמא כל אחד מעדי המחאה יספר אחר כך לאחרים וממילא יתפרסם הדבר, ויהא מותר אחר כך למי שישמע את הדבר לספר אחד לחבירו וכמו שכתבנו בפנים וממילא יבוא הדבר לאזניו, מה שאין כן בענינינו דאיירינן שלא שמע רק מאחד ודבר זה לא נתפרסם עדיין לכך אסור כנ"ל פשוט.

(י) שכבר נתפרסם הזיבר. ואפילו בזה לסברת היד הקטנה שכתבנו למעלה לא יהיה מותר אפילו דרך אגב וכנ"ל רק לספר מהגנות שנשמע על שמעון, אבל לא להזכיר שמו של ראובן דילמא לא סיפר ראובן באפי תלתא ואין לנו ראייה דנתרצה בדבר.

(יא) בודאי אין לו וכו'. דלא מיבעי אם השומע הראשון אינו מכוין בסיפורו את הדבר להשומע השני לקנא בזה על ראובן רק לספר גנותו של שמעון בוודאי רשע הוא אף לפי דבריו, אלא אפילו אם בסיפורו מכוין רק לקנא על ראובן על שגינה את שמעון בפני רבים מישראל, דבזה לא עבר על איסור לשון הרע מה שדיבר על ראובן הזה כמבואר לקמן בכלל י"ב ע"ש הפרטים הנצרכים לזה, או שנתגלגל הדבר דרך אגב בתוך דבורו, אפילו הכי אין לנו להאמינו בהחלטה בזה כדי שיהא מותר אחר כך

גם לנו מטעם זה לספר גנותו של שמעון, כדין איסור קבלת לשון הרע שהוא אפילו באופן זה כמבואר לקמן בכלל ו'.